

ISSN 2181-5291

PSIXOLOGIYA

ILMIY JURNAL

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

SCIENTIFIC JOURNAL

№ 4, 2023

www.buxdu.uz

<https://buxdu.uz>

The journal was registered with the certificate № 05-45 on February 25, 2011 at Bukhara Region Press and Information Administration of Uzbekistan Press and Information Agency

***

According to the resolution №201/3 as of December 26, 2013 of the Presidium of Supreme Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan the journal was included into the list of scientific journals in which scholarly articles on the scientific results of dissertations on Psychology must be published.

***

Address:

200117, Bukhara city,
K.Murtazoyev street, 11
Bukhara State University
Editorial and publishing
Department
Phone: +998 (94) 837-18-38

**The journal is published 4
times a year**

Website: www.buxdu.uz
E-mail:
nashriyot_buxdu@buxdu.uz

Jurnal O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasida 2011- yil 25-fevral № 05-45-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

***

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK Rayosatining 2013-yil 26-dekabrda 201/3-sonli qarori bilan psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari ilmiy natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan ilmiy jurnallar ro'yxatiga kiritilgan.

***

Tahririyat manzili:

200117, Buxoro shahri,
K.Murtazoyev ko'chasi, 11-uy
Buxoro davlat universiteti
"Tahririy-nashriyot" bo'limi
Tel: +998 (94) 837-18-38

**Jurnal 1 yilda 4 marta
chiqadi.**

Website:
www.buxdu.uz
E-mail:
nashriyot_buxdu@buxdu.uz

Журнал зарегистрирован Бухарским областным управлением агентства печати и информации Республики Узбекистан. Свидетельство № 05-45 от 25.02.2011г.

***

Журнал включен в список обязательных выпусков ВАК при Кабинете Министров Республики Узбекистан на основании решения ВАК №201/3 от 26 декабря 2013 года для получения учёной степени доктора психологических наук.

***

Адрес:

город Бухара 200117,
улица М.Икбола, 11
Бухарский государственный
университет
Редакционный отдел
тел: +998 (94) 837-18-38

**Журнал выходит 4 раза в
год.**

Website:
www.buxdu.uz
E-mail:
nashriyot_buxdu@buxdu.uz

PSIXOLOGIYA

ILMIY JURNAL * НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

4-son 2023-yil. * Выпуск 4. 2023 год.

TAHRIR HAY'ATI – РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

BOSH MUHARRIR – ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

BAROTOV SH. R.

Psixologiya fanlari doktori, professor.

Xalqaro Psixologiya Fanlari Akademiyasining haqiqiy a'zosi (akademigi)

Действительный член (академик) Международной Академии психологических наук

MAS'UL KOTIB – ОТВ. СЕКРЕТАРЬ

Sayfullayeva N.Z. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

XAMIDOV O.X.

Buxoro davlat universiteti rektori,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor
SHOUMAROV G'B.

Psixologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston
Respublikasi Fanlar Akademiyasining haqiqiy a'zosi
UMAROV B.M.

Psixologiya fanlari doktori, professor
KOZLOV V.V. (Rossiya)

Psixologiya fanlari doktori, professor
MALI'X S.B. (Rossiya)

Psixologiya fanlari doktori, professor
KOROBENNIKOV I.A. (Rossiya)

Psixologiya fanlari doktori, professor
KARIMOVA V.M.

Psixologiya fanlari doktori, professor
SAFOYEV N.S.

Psixologiya fanlari doktori, professor
BEKMURODOV M.B.

Sotsiologiya fanlari doktori, professor
KADIROV U.D.

Psixologiya fanlari doktori, professor
JABBOROV A.M.

Psixologiya fanlari doktori, professor
OLIMOV Sh.Sh.

Pedagogika fanlari doktori, professor
JUMAYEV R.G'.

Siyosiy fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
NISHONOVA Z.T.

Psixologiya fanlari doktori, professor
NAZAROV A.M. Psixologiya fanlari doktori (DSc),
professor

IBODULLAYEV Z.R.

Tibbiyot fanlari doktori, professor
BEGMATOV A.S.

Falsafa fanlari doktori, professor

HUSEYNOVA A.A.

Falsafa fanlari doktori, professor
MUXAMEDOVA D.G.

Psixologiya fanlari doktori, professor
RUXIYEVA X.A.

Psixologiya fanlari nomzodi, professor
BAROTOVA D.SH.

Psixologiya fanlari doktori, dotsent
AKRAMOV V.R.

Tibbiyot fanlari doktori, dotsent
ZARIPOV G.T.

Texnika fanlari nomzodi, dotsent.
OSTONOV Sh.Sh.

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),
dotsent

RUSTAMOV Sh.Sh.

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),
dotsent

TILAVOV M.H.

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

MUHARRIRLAR – РЕДАКТОРЫ:

Usmanova M.N. – psixol.fan.nom., professor

Muxtorov E.M. – psixol.fan.nom., dotsent

Raxmatova M.M. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), dotsent

Abuzalova M.K. - filologiya fanlari doktori, professor
Sobirova D.A. – psixologiya fanlari doktori (DSc),
professor

TEXNIK MUHARRIRLAR – TEX.

РЕДАКТОРЫ:

Shirinova M.Sh., filologiya fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD)

PSYCHOLOGY

SCIENTIFIC JOURNAL

Issue 4: 2023

EDITORIAL BOARD:

EDITOR-IN-CHIEF: BAROTOV SH. R.

Doctor of Psychology, professor, the member (academician) of International Academy of Psychological Sciences

EXECUTIVE SECRETARY: Sayfullaeva N.Z. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD)

XAMIDOV O.X.

Doctor of Economic Sciences, Professor,
The rector of Bukhara State University

SHOUMAROV G.B.

Doctor of Psychology, Professor, Full
member of the Academy of Sciences of the
Republic of Uzbekistan

UMAROV B.M.

Doctor of Psychology, Professor
The assistant of the editor-in-chief

KOZLOV V.V. (Russia)

Doctor of Psychology, Professor

MALIKH S.B. (Russia)

Doctor of Psychology, Professor

KOROBENNIKOV I.A. (Russia)

Doctor of Psychology, Professor

KARIMOVA V.M.

Doctor of Psychology, Professor

SAFOEV N.S.

Doctor of Psychology, Professor

BEKMURODOV M.B.

Doctor of Sociology, Professor

KADIROV U.D.

Doctor of Psychology, Professor

JABBOROV A.M.

Doctor of Psychology, Professor

OLIMOV Sh.Sh.

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

JUMAEV R.G.

PhD in Political Sciences, Docent

NISHONOVA Z.T.

Doctor of Psychology, Professor

NAZAROV A.M.

Doctor of Psychology, Professor

IBODULLAEV Z.R.

Doctor of Medical Sciences, Professor

BEGMATOV A.S.

Doctor of Philosophy, Professor

HUSEYNOVA A.A.

Doctor of Philosophy, Professor

MUXAMEDOVA D.G.

Doctor of Psychology, Professor

RUXIYEVA X.A.

Candidate of Psychology, Professor

BAROTOVA D.SH.

Doctor of Psychology, Docent

AKRAMOV V.R.

Doctor of Medical Sciences, Docent

ZARIPOV G.T.

Candidate of technical sciences, Docent

OSTONOV Sh.Sh.

PhD of Psychology, Docent

RUSTAMOV Sh.Sh.

PhD of Psychology, Docent

TILAVOV M.H.

PhD of Psychology

EDITORS:

Usmanova M.N. – Candidate of Psychology,
Professor

Mukhtorov E.M. – Candidate of Psychology,
Docent

Raxmatova M.M. – Doctor of
Philosophy in Philological Sciences
(PhD), Docent

Abuzalova M.K. – Doctor of Philological
Sciences, Professor

Sobirova D.A. Doctor of Psychology,
Professor

TECHNICAL EDITORS:

Shirinova M.Sh., Doctor of
Philosophy in Philological Sciences
(PhD)

Baqoyeva Maftuna Shuxratovna,
Buxoro davlat universiteti tayanch doktoranti
maftunabaqoyeva1996@gmail.com

BULLING HOLATLARINING MAKTAB O'QUVCHILARIGA TA'SIR ETUVCHI FAKTORLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktab o'quvchilari orasidagi bullying holatlarining paydo bo'lishida ta'sir qiluvchi bir necha faktorlar o'rganildi. Tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan ilmiy ishlarning nazariy jihatlarini tahlil qilinib maqola uchun asos qilindi. Tadqiqot muammosi bo'yicha mahalliy va xorijiy adabiyotlardagi ma'lumotlar chuqur o'rganildi. O'quvchilar o'rtasida bezorilik va bullying holatlarini keltirib chiqaruvchi ijtimoiy omillar tahlil qilindi. Maktab o'quvchilari orasidagi bullying va zo'ravonlik holatlarini bartaraf qilishning samarali va izchil choralari keltirib o'tildi. Mavzu doirasida o'rganilgan nazariy va empirik tadqiqotlar natijalari tahlil qilindi. Maktab o'quvchilari orasidagi zo'ravonlik va bullying holatlarining psixologik prognozlari (tajovuzkorlik, impulsivlik, xavotir, tashvish, qurbonlik) masalalari bo'yicha adabiyotlarni tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: bullying, zo'ravonlik, bezorilik, ijtimoiy faktor, tajovuzkor, jabrlanuvchi, kiberbullying, salbiy emotsional holatlar.

ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ШКОЛЬНИКОВ В СИТУАЦИЯХ БУЛЛИНГА

Аннотация. В данной статье было изучено несколько факторов, влияющих на возникновение буллинга среди школьников. Проанализированы теоретические аспекты изученных исследователями научных работ, и создана основа статьи. Подробно изучена информация по проблеме исследования в отечественной и зарубежной литературе. Проанализированы социальные факторы, вызывающие буллинг и травлю среди школьников. Были отмечены эффективные и последовательные меры по устранению издевательств и насилия среди школьников. Проанализированы результаты теоретических и эмпирических исследований, изученных в рамках темы. Проанализирована литература по вопросам психологического прогноза (агрессия, импульсивность, тревожность, тревожность, виктимизация) среди школьников.

Ключевые слова: буллинг, насилие, школьный буллинг, социальный фактор, агрессор, жертва, кибербуллинг, негативные эмоциональные состояния.

FACTORS AFFECTING BULLYING SITUATIONS ON SCHOOL STUDENTS

Abstract. In this article, several factors affecting the occurrence of bullying among schoolchildren were studied. The theoretical aspects of the scientific works studied by the researchers were analyzed and the basis for the article was created. Information on the research problem in local and foreign literature was thoroughly studied. Social factors that cause bullying among students were analyzed. Effective and consistent measures to eliminate bullying and violence among schoolchildren were mentioned. The results of theoretical and empirical studies studied within the topic were analyzed. Cases of violence and bullying among schoolchildren literature was analyzed on issues of psychological forecasts (aggression, impulsivity, anxiety, worry, victimization).

Key words: bullying, violence, school bullying, social factor, aggressor, victim, cyberbullying, negative emotional states.

Kirish. Maktab o'quvchilari orasidagi zo'ravonlik va bullying holatlari dolzarb muammolardan biri bo'lib bu nafaqat bizning mamlakatimizda, balki dunyo hamjamiyatida ham tobora keng tarqalib borayotganligini guvohi bo'lamiz. Statistik ma'lumotlarga qaraganda, deyarli 246 million bolalar maktabdagi bullying holatlariga duchor bo'lishmoqda, bunda bir necha faktorlar sabab bo'lib kelyapti: gender tengsizligi, ijtimoiy va iqtisodiy tengsizlik, turli xil nizolar. Zo'ravonlik keng tarqalgan ijtimoiy va sog'liq muammolaridan biri bo'lib, inson huquqlari va hayot darajasini pasaytiradigan muammolaridan biridir. Maktab muhitida bullying holatlarining paydo bo'lishi va tez tez uchrashi o'quvchilarning ruhiyatiga va o'qishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday salbiy

ta'sirlar o'quvchining shaxsiy rivojlanishi va salomatligiga ham ta'sir qiladi. Maktab o'quvchilari orasida ayniqsa o'smirlik davrida o'smirlarning aqliy va emotsional rivojlanayotgan davrida zo'ravonlik (bulling) ta'siriga ko'proq duch kelishadi, shuning natijasida ular o'zlarini past baholaydi, bunday holatlar esa salbiy emotsional his-tuyg'ularni paydo qiladi. Hozirgi kunda maktab o'quvchilari orasida turli xil zo'ravonlik turlari bo'lib, bulardan eng ko'p tarqalgan va ta'lim tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgan o'quvchilar orasidagi bulling holatidir.

Maktab o'quvchilari orasidagi bulling holatlari zo'ravonlikning eng ko'p tarqalgan shakli bo'lib, jabrlanuvchini jismoniy, psixologik, ijtimoiy va ruhiy salomatligiga ta'sir qilishi mumkin. Oldingi tadqiqot natijalarida bulling holatining turli mamlakatlar doirasida turli xil natijalari olinganini bilishimiz mumkin. Jahon Sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) tomonidan 10-15 yoshli bolalar orasida bulling va qurbonlik holatlarini baholash bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, bulling 1% dan 36% gacha va qurbonlik 2% dan 36%gacha turli mamlakatlarga o'sish holatlarini ko'rishimiz mumkin.

Qiziqarlisi shundaki, zo'ravonlik va bulling holatlari dunyoning istalgan joyida nafaqat maktab o'quvchilari orasida maktabda, uyda va hatto yuqori darajada qo'riqlanadigan joyda qurolli kuchlar tarkibida ham sodir bo'ladi. Maktab sharoitida bulling holatlari sinf ichida va tashqarisida, oddiy guruhdagi ishlardan to avtobus bekatida maktab avtobusini kutishgacha bo'lgan davrlarda sodir bo'layotganini ko'rishimiz mumkin. Hozirgi kunda ko'pchilik tadqiqot ishlarining markazida maktab o'quvchilari orasidagi bulling holati bo'lib, bu holat o'qituvchi-o'qituvchi, o'qituvchi-o'quvchi, o'quvchi-o'qituvchi hamda o'quvchi-o'quvchi orasida sodir bo'ladi. Hozirgi davrda axborot texnologiyalarining rivojlanishi va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish kengayib borgan sari, o'quvchilar orasida bullingni yana bir turi kiberbulling ham keng tarqalmoqda, bunda ba'zi bir o'quvchilar ijtimoiy tarmoqlardan kunida deyarli 20 soatini sarflaganini ko'rishimiz mumkin. Kiberbulling bilan bog'liq bir necha xulq-atvorlarni kuzatishimiz mumkin, turli xil qo'rqituvchi sms xabarlar, kamsituvchi va masxara qiluvchi har xil turdagi rasmlar va hazillar qilish, o'quvchi sha'niga teguvchi turli xil shaxsiy ma'lumotlarni tarqatish yoki ijtimoiy tarmoqdagi sahifasini buzib kirish orqali chegaralanishini bilan tavsiflanadi. Mordecai tadqiqotlariga ko'ra, taxminan 35% an'anaviy bulling va 15% esa kiberbulling butun dunyo bo'ylab hukmronlik qilmoqda. 2019-yilgi YUNESKO ma'lumotlariga qaraganda dunyoning 71 mamlakatlarida maktabdagi zo'ravonlik va bulling holatlari kamaygan. 2002 va 2017 yillar orasida bulling holatlari 35ta davlatda kamaygan, 23tasiga esa o'zgarish qolgan va 13ta davlatlarda esa bulling holatlari ko'paygan.

Dalillarga tayanib, ko'plab tadqiqotlar maktab o'quvchilari orasidagi bulling hodisalariga qaratilgan bo'lib, aksariyat tadqiqotlar bulling holatlarining o'quvchilarga ta'siri xususida olib borilmoqda. Maktab o'quvchilari orasidagi bulling harakatlari nafaqat jabrlanuvchi bo'lish o'smirlik davrida namoyon bo'ladi, balki voyaga yetganga qadar namoyon bo'ladi. Bunday holatlar o'quvchilar orasida o'z joniga qasd qilish, ijtimoiy fobiya kabi kuchli emotsional va turli xil ruhiy kasalliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Oldingi tadqiqotlar shuni ko'rsatayotgani, maktab o'quvchilari orasida negativ tajribalar olib keladi, shuningdek, jabrlanuvchilarning o'quv jarayoniga va o'ziga bo'lgan ishonchiga va shaxsiyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili. Yuqorida ta'kidlaganimizdek, maktabda zo'ravonlik va bulling holatlari turli xil davlatlarda sodir bo'ladi va bunday holatlar ko'pincha maktab o'quvchilari, o'qituvchilar va hattoki maktabda ishlovchi xodimlar orasida ham kuzatiladi. 2018 yil UNISEF tashkilotining ma'lumotlariga qaraganda maktabdagi zo'ravonlik inson huquqlarining poymol qilinishi va shuningdek maktab o'quvchilarining dunyo bo'ylab deyarli yarmi asosan 13 va 14 yoshlilar orasida bunday holatlar ko'p uchrashi aytib o'tilgan. Tashvishlanarlisi shuki, deyarli 700ga yaqin bolalar bulling holatlaridan qonuniy himoyaga ega emas, bulling va maktab zo'ravonligi raqamlashtirilayotgan dunyo uchun xavotirli holat hisoblanadi.[1] YUNESKO tashkilotining xabar berishicha, maktab o'quvchilari orasida zo'ravonlik va bulling holatlari dunyo bo'ylab tarqalmoqda, ayniqsa bulling holatining jismoniy va jinsiy zo'ravonlik turi keng tarqalgani haqida ta'kidlangan. Dunyo bo'ylab, maktab o'quvchilarining deyarli uchdan bir qismi o'zining tengdoshlari tomonidan zo'ravonlikka uchraydi. [2] Statistikalarga qaraganda 12-18 yoshli o'quvchilarning o'rtacha 22,2% nisbatan zo'ravonlik va bulling holatlariga uchragan.[3] UNESKO tashkilotining zo'ravonlik va bulling holatiga ta'rifiga qaraganda bulling holatining 3 xil turga ajratgan: psixologik, jismoniy va jinsiy.

Bulling va maktabdagi zo'ravonlik shakllari. Indoneziya va Finlandiya tadqiqotlarida ko'rsatilishicha, bulling va maktabdagi zo'ravonlik shakllari orasida jismoniy bulling holati yoshlar uchun eng zararli deb topilgan. [4] Jismoniy bulling deganda aggressiv harakatlar qilish boshqalarni itarish, urish, tepish, kuch ishlatib

biror narsa qilishga majburlash kabi jismoniy tajovuzlarni o‘z ichiga oladi. Oldingi tadqiqotlarga ko‘ra jismoniy zo‘ravonlikning 3 jihatini ta’kidlab o‘tilgan: [5]

1. Dushmanlik xatti- harakatlari uchun zarar yetkazish;
2. Davomiy ravishda har doim zarar yetkazish;
3. Jabrlanuvchiga nisbatan boshqalardan kuchliligini ko‘rsatish ravishda zo‘ravonlik qilish.

Bulling holatining keyingisi bu psixologik (ruhiy) zo‘ravonlik holatidir, bunda boshqalarni doimiy va ataylab “verbal va emotsional” haqoratlashni anglatadi. Psixologik bulling holatiga boshqalarni qo‘rqitish, manipulatsiya (boshqarish), boshqalarni ta’qib qilishni o‘z ichiga oladi. Ammo psixologik bulling holati maktab rahbariyati tomonidan e’tiborsiz qoldiriladi, sababi ular ko‘pincha jismoniy zo‘ravonlik qurbonlariga ko‘p e’tiborlarini qaratadi.

Bulling va zo‘ravonlikning uchinchi shakli bu- jinsiy zo‘ravonlik, bunda xohlagan shaxsni zo‘rlab jinsiy aloqa qilishi hisoblanadi. Angliyaning Anti-Bullying Alliance tashkilotining statistikalariga qaraganda Angliyaning 16ta maktabi bo‘ylab olingan ma’lumotlariga qaraganda, jinsiy zo‘ravonlik eng ko‘p tarqalgan zo‘ravonlik shakli bo‘lib 73% ni ko‘rsatdi, jinsiy aloqasi haqidagi mish-mishlar 55%, jinsiy tazyiq 36%, o‘quvchilarning roziligisiz turli xil jinsiy rasmlar va videolarni tarqatish 30% va o‘quvchining xoxishsiz teginish holati 22% tashkil qiladi. [6] XXI asrning rivojlanishi bilan zo‘ravonlik holatining yana bir turi kiberbulling holati paydo bo‘ldi. Bunda turli xil ijtimoiy tarmoqlar, email, telefon, qisqa xabarnomalar, online forumlarda insonlarga zarar yetkazish va haqoratlash orqali namoyon bo‘ladi. Bundan tashqari, an’anaviy bulling holatiga o‘xshab, davomiy jabrlanuvchiga tajovuzkor tomonidan zarar yetkazishi va kuchlarning nomutanosibliigi kabi holatlar kiberbulling uchun asos bo‘ladi. Shuningdek, kiberbulling holatiga doir xatti harakatlar ma’lum bir insonni qo‘rqituvchi xabarnomalar jo‘natish, kamsituvchi va masxara qiluvchi turli hazillar va suratlar yuborish hamda shaxsiy ma’lumotlarni tarqatish yoki internet sahifasini buzish bilan chegaranlangan. Bundan tashqari, kiberbulling holati nafaqat maktabda, balki har qanday texnologik gadjetlar mavjud bo‘lsa, har qayerda turib sodir etish mumkin. Kiberbulling holatining qurbonlariga uzoq muddatli psixologikva shaxsiy rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi, masalan, ularning ruhiy salomatliklariga va yana ijtimoiy qobiliyatlariga ham ta’sir ko‘rsatadi. Kiberbulling holati o‘quvchilarning o‘zlari orasida bo‘lganligi sababli, bunday holat o‘qituvchi nazoratida bo‘lmaydi, shuningdek sezilmay sodir bo‘lishi bilan xavfli hisoblanadi. Bunday holat bolaning ruhiyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatib hattoki suitsidal xulq-atvor shakllanishiga olib kelishi mumkin. Latviya, Estoniya, Vengriya, Irlandiya va Shotlandiya kiberbulling darajasi eng yuqori davlatlarga kiradi.

Oldingi tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, maktabdagi bulling va zo‘ravonlik holatlari insonning individual farqlariga ta’sir etuvchi omillari orasida jinsi, yoshi, etnik farqi bilan bog‘liq jismoniy va psixologik xarakterlanuvchi, qurbon bo‘lish va o‘z o‘zini tan olish holatlari bilan bog‘liq hisoblanadi. Ko‘pchilik tadqiqotchilarning fikricha maktabdagi zo‘ravonlik va bulling holatlarining qurbonlari uchun salbiy ijtimoiy-psixologik oqibatlarini olib kelishini aytib o‘tishgan. Zo‘ravonlik va bulling holatlari maktab o‘quvchilarida turli xil ruhiy kasalliklarni keltirib chiqaradi: somatizm, neyrotizm kabi salbiy psixiatrik kasalliklarni olib kelishini aytib o‘tishgan. Bu nafaqat bulling holatining qurbonlari balki tajovuzkorlar, vositachilar va guvohlar uchun ham salbiy oqibatlarni keltirib chiqaradi. Umumiy qilib aytganda, zo‘ravonlikka uchragan o‘quvchilarda odatda yuqori darajadagi depressiya va xavotirlanish kuzatiladi va ular doimiy ravishda o‘zlarini axmoq, muvaffaqiyatsizlikka uchragan, uyatchang va e’tibordan chetda qolganday his etishadi. Bundan tashqari, bulling holatining qurbonlari odatda chuqur tushkunlikda bo‘lib, boshqalarga nisbatan doimiy dushmanona munosabatda va kayfiyatda bo‘lishida va hattoki ular o‘zlari bilan xavfli qurollar olib yurishadi. Ko‘pincha bulling qurbonlari ayrimlari doimiy ravishda zo‘ravonlikka uchraganliklari sababli, ularning jismoniy va aqliy rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, ruhiy barqarorligiga ham salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Maktabdagi zo‘ravonlik va bulling holatlarining kelib chiqish sabablari turlicha bo‘lishi mumkin, bu oilaviy muhit, tengdoshlar orasidagi munosabatlar va boshqa maktabdagi muhitdan kelib chiqishini ko‘rishimiz mumkin.

Jins.

Qizlar va o‘gil bolalar ikkala jins vakillari ham bulling holatiga uchrashi va qurbonlari bo‘lishi mumkin, tadqiqotlarga qaraganda o‘qil bolalar qiz bolalarga nisbatan ko‘proq bulling uchrashadi. [7]

Sinf darajasi.

Maktab yoshi davridagi bulling holati boshlang‘ich va yuqori sinflarda kamayadi.[8] Bulling holati eng ko‘p uchraydigan maktab yoshi bu o‘rta maktab yosh davridir, chunki o‘quvchilar yuqori sinfda o‘tishganida aksariyati o‘qishga kirishga urinishadi.

Etnik kelib chiqishi.

Bulling holatining paydo bo‘lishida millatlararo va etnik kelib chiqishi ham ta’sir ko‘rsatadi. Masalan, maktab o‘quvchilari orasida etnik jihatdan kam bo‘lganlar, etnik jihatdan ko‘p bo‘lganlarga nisbatan ko‘proq zo‘ravonlik qurboni bo‘lishadi.

Bulling holatining xavf faktorining qisqacha mazmuni

Individual xavf faktori	•Jinsi; sinf darajasi; Etnik kelib chiqish; Ijtimoiy-iqtisodiy mavqei; Jismoniy xususiyati, tana tuzilishi; Tashqi tuzilishidagi xatti-harakatlari O'ziga nisbatan hurmati; Ijtimoiy qobiliyati va mashhurligi; Akademik yutuqlari; Nogironlik holati.
Tengdoshlar orasidagi xavf faktori.	•Tengdoshlar orasidagi guruh normalari; Huquqbuzarlik; Giyohvandlik va spirtli ichimliklarni iste'mol qilish.
Maktabdagi xavf faktori.	•Maktab iqlimi; •O'qituvchining munosabati; •Sinfning xususiyatlari
Ota-onalarning xavf faktori.	•Ota-onalarning xarakter xususiyatlari; •Oilaviy muammolar
Jamiyatning xavf faktori.	•Tevarak-atrofdagi qo'shnilarning ta'siri.
Ijtimoiy tarmoqlar xavf faktori.	•Ijtimoiy tarmoqlar.

Ijtimoiy-iqtisodiy holati.

Bulling holatining qurboni bo‘luvchi o‘quvchining ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishi yuqori darajada ta’sir ko‘rsatadi.

Tana tuzilishi va jismoniy xususiyati.

Kuchli erkaklar zo‘ravonlikka moyil shaxs hisoblanadi. [9] Unnever va Kornel tadqiqotlariga ko‘ra, AQSH da bulling holatining bezorilari tengdoshlaridan balandroq va kuchliroq bo‘lishini aytishgan. Tadqiqotlar natijasiga ko‘ra maktabdagi tengdoshlariga nisbatan vazni og‘ir bolgan o‘quvchilar ko‘plab bulling holatining qurbonlariga aylanishadi, buning sababi ular ko‘pchilikka nisbatan boshqacha tana tuzilishiga ega bo‘lganligi sabab bo‘ladi. [10]

Tashqi tuzilishdagi xulq-atvor.

Bulling holatida odatda tashqi xulq-atvori (tajovuzkor, bo‘ysundiruvchi, buzg‘unchi yoki huquqbuzar) bilan bog‘liq, jabrlanuvchi bo‘lish, jabrlanuvchi bo‘lish esa ichki xulq-atvor bilan bog‘liq (tashvish, tushkunlik, o‘z o‘ziga past baholash). [11]

O‘z o‘zini baholash.

O‘z-o‘ziga past baholash aggressiyani, shu jumladan bulling holatiga ham zamin yaratdi. Inson o‘z-o‘ziga salbiy baholarni berishi nafaqat bulling orqali namoyon bo‘ladi, balki bulling holatining qurboni bo‘lib keyinchalik bulling holatiga tajovuzkor sifatida ham ishtirok etishi mumkin. O‘z-o‘ziga salbiy baho berishda yana nartsizm, takkabrlik, va tajovuzkorona emotsional harakatlar (empatiya va uyatsizlik) bunday holatlar ham bulling holati bilan ko‘proq bog‘liq hisoblanadi. [12]

Ijtimoiy qobiliyati va mashhurligi.

Bulling holatini ta‘riflash uchun ijtimoiy munosabatlar muammosi deb aytiladi. Shuni aytib o‘tish kerakki, zo‘ravonlikning qurbonlari, bezorilar va ayrim bulling holatlari namoyon bo‘luvchilarda ijtimoiy munosabatlarga yaxshi kirisha olmaydilar. Garchi bezorilar o‘z sinfdoshlari orasida keraksiz shaxs sifatida namoyon bo‘lsalarda, ular o‘z tengdoshlari orasida eng mashhur, ta‘sir qiluvchi va qo‘rs xatti-harakatlar bilan ko‘rish mumkin. [13]

Akademik yutuqlar.

Bulling va akademik yutuqlar o‘rtasidagi muammoni o‘rganish juda qiyin jarayon hisoblanadi. Oldingi olingan tadqiqotlarga qaraganda maktabdagi bulling holati sezilarli darajada o‘quv jarayoniga o‘quvchining akademik yutuqlariga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatmoqdagi, bir nechta maktablardagi imtihon natijalarini o‘rganib chiqilganda, sinfdoshlari orasida bulling qurboni bo‘lgan o‘quvchilar ayniqsa ko‘p masxara qilinganlar ta‘lim olishi past natijada bo‘lgani va hattoki maktabdan chetlashtirilganligi ko‘rsatilgan. [14]

Nogironlik holati.

Jismoniy jihatdan nuqsoni bo‘lgan yoki boshqalardan ajralib turuvchi biror xil xulq-atvori va xatti-harakati bo‘lganlar ko‘proq bulling holatiga uchraydi, ammo ular tajovuzkorlardan o‘z qasoslarini ham olishadi. [15]

Tengdoshlar orasidagi guruh normalari.

Agar tengdoshlar guruhidagi ishtirokchilar bullingda qatnasha, boshqalar ham bulling holatini boshidan kechiradi. Bundan tashqari, bulling holatining tajovuzkori bo‘lgan o‘quvchilar ijtimoiy jihatdan o‘z tengdoshlari orasida yuqori statusga ega guruhlardan kelib chiqqan. [16]

Huquqbuzarlik.

Tengdoshlarning bir biriga ta‘siri bulling holatidagi tajovuzkorlik ham atrofdagi o‘quvchilarga salbiy ta‘sir ko‘rsatib, bulling holatining boshqa vakillarida ham huquqbuzarlik holatlari shakllana boshlaydi. Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, huquqbuzarlik (vandalizm, jinoiy guruhga a‘zolik va maktabga qurol bilan kelish) bulling holatining yuqori darajasi va qurbonlik bilan bo‘g‘liq holatdir. [17]

Giyohvandlik va spirtli ichimliklarni iste‘mol qilish.

Bulling holati va giyohvandlik hamda spirtli ichimliklarni iste‘mol qilish bir biri bilan bog‘liq ekanligi hammamizga ma‘lum. Masalan, AQSHda kattalar orasida o‘tkazilgan tadqiqotlarga qaraganda, bulling holati hayoti davomida doimiy spirtli ichimliklar va giyohvand moddalarni iste‘mol qiluvchilar bilan ham bog‘liq hisoblanadi. [18]

Maktabdagi xavf faktori.**Maktab sharoiti**

Maktabdagi katta o‘quvchilar ijobiy yoki salbiy muhitni yaratishda muhim rol o‘ynaydi. Agar maktabdagi muhit nosog‘lom va yaxshi bo‘lmasa, bulling va shunga aloqador muammolar ko‘p tarqaladi. Agar maktab muhiti yaxshi, ularni o‘qishga undovchi turli xil motivatsiyalar orqali ruhlantirib o‘qitsa, shu maktabda zo‘ravonlik va bulling holatlari kamroq tarqaladi.

O‘qituvchining munosabati.

Maktabda va sinfda bulling holatiga qarshi kurashishda sinf rahbar va boshqa fan o‘qituvchilarining roli juda muhim o‘rin egallaydi. Har bir o‘qituvchining bulling holatiga nisbatan munosabati turlicha bo‘lib, ularning individual xususiyatlariga qarab farqlanadi. Ayrim o‘qituvchilar bulling holati normal xulq-atvor bo‘lib, o‘quvchilarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam beradi va bunday bezoriliklarga aralashmaslik kerak deb o‘ylashadi hamda bunday o‘qituvchilar jabrlanuvchi o‘quvchilarga hamdardlik ham bildirishmaydi.

Sinfning xususiyati

Maktab ko‘plab sinflarning jamlanmasidan iborat bo‘lib, qaysi sinfda sog‘lom muhit mavjud bo‘lsa bulling va zo‘ravonlik holatini kamaytirishga intilsa, bunday sinflarga rag‘batlantirish mavjud. Tadqiqotlarga qaraganda, sinfdagi bulling holatining paydo bo‘lishida to‘rtta xususiyatga qarab bo‘lishgan

1. Tengdoshlar orasidagi salbiy munosabatlar;
2. O‘qituvchi va o‘quvchi munosabatlarining yomonligi;
3. O‘z-o‘zini nazorat qilishning yetishmasligi;
4. o‘quvchilar orasida muammolarni yechimini topish qobiliyatining pastligi.[19]

Ota-onalarning xavf omili**Ota-onalarning xarakter xususiyatlari.**

Tadqiqotchilarning aniqlashicha, bulling holati ko‘proq ahil bo‘lmagan, iliq munosabatlar bo‘lmagan va oilada otalar bo‘lmagan va aggressive xulq-atvoriga chidamli bo‘lgan oilalardan kelib chiqadi. Shuningdek, avtoritar oilalar ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan past darajada bo‘lgan oilalarda voyaga yetayotgan bolalar ko‘proq bulling holatining qurbonlariga aylanishadi. Bulling holatining qurboni bo‘lgan o‘gil bolalarning aksariyati onasi tomonidan haddan tashqari himoyalangan, doimiy nazorat ostida, haddan tashqari cheklovlar, erkalash, bolaning shaxsiy ishlariga ham haddan tashqari aralashish va otalarning befarqligi, hukmronlikning oilada yuqligi ham sabab bo‘ladi. Va aksincha bulling holatining qurboni bo‘lgan qizlar esa odatda onasi tomonidan alohida e‘tibor berilmagan, mehr va muhabbat ko‘rsatmagan, doimiy qiziga nisbatan dushmanona kayfiyatda va tahdidlar orqali tarbiyalagan va otalarning esa g‘amxo‘rlik va baparvoligi sabab bo‘ladi. [20]

Oilaviy kelishmovchilik va muammolar.

Oilada sog‘lom muhitning yo‘qligi, doimiy ota-onalarning janjali, spirtli va giyohvand moddalarning iste‘mol qilinishi, jismoniy va jinsiy zo‘ravonlik qilinishi kabi holatlarda tarbiyalangan bolalarda zo‘ravonlik qilish va zo‘ravonlik qurboniga aylanish holatlari paydo bo‘lishi mumkin.

Jamiyatning xavf faktori**Tevarak-atrofdagi qo‘shnilarning ta‘siri.**

Qo‘shnilarning xarakter xususiyatlari qanday ekanligi ham bulling holatining paydo bo‘lishiga sezilarli darajada ta‘sir ko‘rsatadi. Masalan, bulling holati- xavfli, aggressive va uyushmagan mahallalarda avj oladi. Agar xavfsiz, bir-biri bilan ahil bo‘lgan mahallalarda bulling va zo‘ravonlik holatlari kamroq uchraydi.

Ijtimoiy tarmoqlarning xavf faktori

Ijtimoiy tarmoqlar. Ko‘p yillik tadqiqotlarga qaraganda, televedeniya va ijtimoiy tarmoqlardagi turli xil video o‘yinlar, filmlar va turli xil xabarlar bolalarda yuqori darajada aggressive xulq-atvor shakllanishiga olib kelishi mumkin. Agar ommaviy axborot xositalarida turli xil aggressiv xulq-atvordagi xabarlar, o‘yinlar va filmlar tarqalsa yoki ko‘rsatilsa bu bolalarda bulling va zo‘ravonlikka nisbatan kuchli istak paydo bo‘lishi mumkin.

Xulosa va takliflar. Maktabdagi bulling holati zo‘ravonlik turlaridan biri bo‘lib, maktab o‘quvchilari uchun jiddiy holat va bu butun dunyo hamjamiyatini tashvishga soladi. Maktabdagi bulling holatlarining keng tarqalishiga sabab, turli xil metodologiyalardan foydalanishi va ko‘plab xavf faktorlarining mavjudligi hisoblanadi. Maktabdagi bulling holatini va o‘quvchilarning zo‘ravonlik xatti-harakatlarini uzoq muddatli tadqiqotlar o‘tkazilishi tavsiya etiladi. Bundan tashqari maktabdagi bulling holatlarini oldini olish uchun turli xil dasturlar ishlab chiqish kerak, hamda o‘quvchilar orasida kelajakda turli xil psixologik kasalliklarni oldini olish hamda o‘quvchilar bilan profelaktika ishlari olib borilishi kerak. Hozirgi kunda bulling holatlari nafaqat maktab o‘quvchilari balki ish jarayonlarida ham ko‘p uchramoqda. Biz yuqorida aytib o‘tganimizdek, maktab o‘quvchilarida bulling jarayonlari juda ko‘pgina faktorlarga bog‘liq jarayon hisoblanadi. Maktab o‘quvchilari orasidagi zo‘ravonlik va bulling holatlari nafaqat bizni jamiyatni, balki butun dunyo hamjamiyatini tashvishga solib turgan jarayonlardan biri hisoblanadi. Maktab o‘quvchilari orasidagi zo‘ravonlik holatlarining paydo

bo‘lishi maktablardagi turli xil metodologiyalardan foydalanishlari va turli xavf faktorlarining mavjudligi sabab paydo bo‘ladigan jarayon hisoblanadi.

Adabiyotlar:

1. European Union External Action. (2021, April 11). International Day against violence and bullying at school including cyberbullying. EEAS. Retrieved March 11, 2022, from https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/106735/international-day-against-violence-and-bullying-school-including-cyberbullying_en
2. Marksteiner, T., Janson, M. P., & Beißert, H. (2020). Belonging as compensator. *Zeitschrift Für Entwicklungspsychologie Und Pädagogische Psychologie*, 52(3–4), 116–126. <https://doi.org/10.1026/0049-8637/a000221>.
3. National Center for Education Statistics. (2021). Report on Indicators of School Crime and Safety: 2020 (NCES NCES 2021-092). Fast Facts: Bullying. Retrieved March 14, 2022, from <https://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp?719>
4. Gusmoes, J. D. S. P., Sanudo, A., Valente, J. Y., & Sanchez, Z. M. (2018). Violence in Brazilian schools: Analysis of the effect of the Tamojuntó prevention program for bullying and physical violence. *Journal of Adolescence*, 63, 107–117. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.12.003>
5. Batsche, G. M., & Knoff, H. M. (1994). Bullies and their victims: Understanding a pervasive problem in the schools. *School Psychology Review*, 23(2), 165–174. <https://doi.org/10.1080/02796015.1994.12085704>
6. Anti-Bullying Alliance. (2017, May 28). What is sexual bullying? Retrieved March 30, 2022, from <https://anti-bullyingalliance.org.uk/tools-information/all-about-bullying/sexual-and-sexist-bullying/what-sexual-bullying>.
7. Cook CR, Williams KR, Guerra NG, Kim TE, Sadek S. Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: A meta-analytic investigation. *Sch Psychol Q*. 2010;25(2):65–83.
8. Smith PK, Madsen KC, Moody JC. What causes the age decline in reports of being bullied at school? Towards a developmental analysis of risks of being bullied. *Educ Res*. 1999;41(3):267–85.
9. Farrington D, Baldry A. Individual risk factors for school bullying. *Journal of aggression, conflict and peace research*. 2010
10. Greenleaf C, Petrie TA, Martin SB. Relationship of weight-based teasing and adolescents’ psychological well-being and physical health. *J Sch Health*. 2014;84(1):49–55
11. Cook CR, Williams KR, Guerra NG, Kim TE, Sadek S. Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: A meta-analytic investigation. *Sch Psychol Q*. 2010;25(2):65–83.
12. Fanti KA, Kimonis ER. Bullying and victimization: the role of conduct problems and psychopathic traits. *J Res Adolesc*. 2012;22(4):617–31.
13. Reijntjes A, Vermande M, Thomaes S, Goossens F, Olthof T, Aleva L, et al. Narcissism, bullying, and social dominance in youth: a longitudinal analysis. *J Abnorm Child Psychol*. 2016;44(1):63–74.
14. Barboza GE, Schiamberg LB, Oehmke J, Korzeniewski SJ, Post LA, Heraux CG. Individual characteristics and the multiple contexts of adolescent bullying: an ecological perspective. *J Youth Adolesc*. 2009;38(1):101–21.
15. Rose CA, Swearer SM, Espelage DL. Bullying and students with disabilities: the untold narrative. *Focus Except Child*. 2012;45(2):1–10.
16. Lodder GM, Scholte RH, Cillessen AH, Giletta M. Bully victimization: selection and influence within adolescent friendship networks and cliques. *J Youth Adolesc*. 2016;45(1):132–44.
17. Bradshaw CP, Waasdorp TE, Goldweber A, Johnson SL. Bullies, gangs, drugs, and school: understanding the overlap and the role of ethnicity and urbanicity. *J Youth Adolesc*. 2013;42(2):220–34.
18. Gaete J, Tornero B, Valenzuela D, Rojas-Barahona CA, Salmivalli C, Valenzuela E, et al. Substance use among adolescents involved in bullying: across-sectional multilevel study. *Front Psychol*. 2017;8:1056.
19. Doll B, Song S, Champion A, Jones K. Classroom ecologies that support or discourage bullying. *Bullying Nam Schools*. 2011;2:147–58
20. Cook CR, Williams KR, Guerra NG, Kim TE, Sadek S. Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: A meta-analytic investigation. *Sch Psychol Q*. 2010;25(2):65–83

№		bet
		стр
		page
1	<i>Атаева Гульсина Исроловна</i>	3
	Психологическая зависимость молодёжи от современных цифровых технологий	
	Yoshlarning zamonaviy raqamli texnologiyalarga psixologik bog'liqligi	
	Psychological dependence of young people on modern digital technologies	
2	<i>Xasanova Saidaxon Ganijonovna</i>	8
	Mahtabgacha yoshdagi bolalarda xavotirlanishning diagnostik tahlili	
	Диагностический анализ тревожности у детей дошкольного возраста	
	Diagnostic analysis of anxiety in children of preschool age	
3	<i>Xodjaeva Saida Qodirovna</i>	15
	Psixologiya darslarida bilish jarayonlarini o'rganish muammolari (hamkorlik metodini qo'llash va uning natijalari)	
	Проблемы изучения познавательных процессов на уроках психологии (с применением метода сотрудничества и его результатов)	
	Problems of studying cognitive processes in psychology lessons (applying the collaborative method and its results)	
4	<i>Yusupjonova Iroda Abdirayimjonovna</i>	20
	Amaliy psixologiya yo'nalishi talabalari kasbiy shakllanishining psixologik xususiyatlari	
	Психологические особенности профессионального становления студентов направления прикладная психология	
	Psychological peculiarities of professional development of students in applied psychology	
5	<i>Ziyavutdinova Xumora Shermamatovna</i>	27
	O'zbek oilalarida er-xotin o'rtasidagi zo'ravonlikni yuzaga kelishining hududiy tafovutlari	
	Региональные различия в возникновении насилия между супругами в узбекских семьях	
	Regional differences in the occurrence of violence between spouses in Uzbek families	
6	<i>Mirzaeva Сайёра Рустамовна</i>	32
	Oilali talabalarida sog'lom turmush tarzini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik determinantlari	
	Социально-психологические детерминанты развития здорового образа жизни женатых студентов	
	Socio-psychological determinants of healthy lifestyle development in married students	
7	<i>Исмоилов Темура Исломович</i>	37
	Факторы, влияющие на формирование вербально-коммуникативных компетенций будущих педагогов	
	Bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kommunikatsion kompetentlarining shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar	
	Factors influencing the formation of verbal-communicational competences of future teachers	
8	<i>Кулиев Ёркин Каримович</i>	41
	К некоторым особенностям формирования антикоррупционного отношения	

	Korrupsiyaga qarshi munosabatni shakllantirishning ayrim xususiyatlari	
	Some features of the formation of an anti-corruption attitude	
9	Мелибаева Рузахон Насировна	46
	Тиббиётда психодиагностик методикаларни қўллаш моделини такомиллаштириш	
	Усовершенствование модели применения методик психодиагностики в медицине	
	Improving the model for the application of psychodiagnostic techniques in medicine	
10	Мамayusupova Iroda Xamidovna	53
	О‘spirinlardagi xavotirlanishni bartaraf etish - nizolarni oldini olish sifatida	
	Устранение подростковой тревожности как предупреждение конфликтов	
	Eliminating teenage anxiety as conflict prevention	
11	Norqo‘ziyeva Dilrabo Sheraliyevna	60
	Маktab о‘quvchilarida konstruktiv xulqni shakllantirishning o‘ziga xos ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	
	Социально-психологические условия формирования конструктивного поведения школьников	
	Socio-psychological conditions for the formation of constructive behaviour of schoolchildren	
12	Abduqahhorova Shahnoza	66
	Emotsional-frustratsion xususiyatlar tushunchasining psixologik tahlili	
	Психологический анализ понятия эмоционально-фрустрационные свойства	
	Psychological analysis of the concept of emotional-frustrating properties	
13	Tilavov Muxtor Xasan o‘g‘li	72
	Rahbar xodimlarga psixologik xizmat ko‘rsatishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	
	Социально-психологические механизмы оказания психологических услуг руководящим работникам	
	Socio-psychological mechanisms for the provision of psychological services to managers	
14	Abdurayimov Sardorbek Odiljon o‘g‘li	77
	Talabalardagi muvaffaqiyatli oila haqidagi tushunchalarning ijtimoiy-psixologik determinantlari	
	Социально-психологические детерминанты представлений студентов об успешной семье	
	Socio-psychological determinants of students' conceptions about the successful family	
15	Ahmadov Shohruh Rahmatullo o‘g‘li	82
	О‘smirlarda oilaviy nizolarni bartaraf etishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	
	Социально-психологическая характеристика разрешения семейных споров у подростков	
	Social-psychological characteristics of the resolution of family disputes in adolescents	
16	Aminova Dilnoza Orifjonovna	87
	Professional ta‘lim o‘quvchilarida kasbiy imijni shakllantirishning o‘ziga xos psixologik xususiyatlari	
	Психологические особенности формирования профессионального имиджа у студентов профессионального образования	
	Psychological peculiarities of professional image formation among students of	

	vocational education	
	<i>Asranboyeva Munajat Halimjanovna</i>	92
17	Ota-ona va farzand munosabatlarida bir-birini tushunishning psixologik xususiyatlari	
	Психологические особенности взаимопонимания в отношениях родителей и детей	
	Psychological characteristics of mutual understanding in the relationship of parents and children	
	<i>Axmedova Zarrina Jamilovna</i>	99
18	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga moslashuvining pedagogik-psixologik xususiyatlari	
	Педагогико-психологические особенности адаптации учащихся начальных классов к учебной деятельности	
	Pedagogical and psychological peculiarities of primary school students' adaptation to learning activities	
	<i>Badritdinova Madina Baxromovna</i>	105
19	Talabalarda imtihon jarayoni bilan bog'liq fobiyalarni bartaraf etishning psixologik mexanizmlari	
	Психологические механизмы устранения у студентов фобий, связанных с экзаменационным процессом	
	Psychological mechanisms of eliminating phobias related to the examination process in students	
	<i>Baqoyeva Maftuna Shuxratovna</i>	112
20	Bullying holatlarining maktab o'quvchilariga ta'sir etuvchi faktorlari	
	Факторы, влияющие на школьников в ситуациях буллинга	
	Factors affecting bullying situations on school students	
	<i>Hikmatov Akmal Sadulloyevich</i>	119
21	Shifokorlarning ijtimoiy-psixologik kompetentligining o'ziga xos prinsiplari	
	Принципы социально-психологической компетентности врачей	
	Specific principles of social-psychological competence of doctors	
	<i>Islamova Dilafruz Bustanovna</i>	123
22	Mehribonlik uyidagi qizlarning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyatlarini empirik o'rganish natijalari tahlili	
	Анализ результатов эмпирического изучения возможностей развития социальных компетенций девочек в детском доме	
	Analysis of the results of the empirical study of the possibilities of developing the social competences of girls in the orphanage home	
	<i>Mamatova Nafisaxon Ro'ziboyevna</i>	129
23	Yoshlarning oilaviy munosabatlarga ustanovkasining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	
	Социально-психологические особенности установки молодежи на семейные отношения	
	Socio-psychological characteristics of the instruction in family relations of young people	
	<i>Omonov Sherali Ibroxim o'g'li</i>	137
24	Iqtisodiy munosabatlarda reklama va uning shaxs idrokiga psixologik ta'siri	
	Реклама в экономических отношениях и её психологическое влияние на восприятие личности	
	Advertising in economic relations and its psychological effect on personal perception	

25	<i>Otaqulova Dilorom Azimjonovna</i>	141
	O'smirlarda empatik harakatlarni shakllantirishning psixologik shartlari	
	Психологические условия формирования эмпатических действий у подростков	
	Psychological conditions for the formation of empathic actions in adolescents	
26	<i>Qodirov Obid Safarovich</i>	145
	O'smirlar xulq-atvori psixokorreksiyasining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari va psixoprofilaktik mexanizmlari	
	Социально-психологические характеристики и психопрофилактические механизмы психокоррекции подросткового поведения	
	Social-psychological characteristics and psychoprophylactic mechanisms of psychocorrection of adolescent behavior	
27	<i>Qurbonova Shaxloxon Baxadirovna</i>	151
	Sil bilan og'rigan bemorlarda kasallikka munosabatni o'rganilish zarurati	
	Необходимость изучения реакции на заболевание у больных туберкулёзом	
	The need to study the response to the disease in patients with tuberculosis	
28	<i>Rustamov Shavkat Shuxratovich</i>	155
	Значение математических методов в формировании инновационной компетентности студентов	
	Talabalar innovatsion kompetentligini shakllantirishda matematik usullarning ahamiyati	
	The importance of mathematical methods in the formation of innovative competency of students	
29	<i>Shermatov Fayzullo Toshillayevich</i>	159
	Harbiy xizmatga yangi chaqirilgan kursantlarda moslashuvchanlik qobiliyatini aniqlashning empirik tahlili, xulosa va tavsiyalar	
	Выводы и рекомендации эмпирического анализа определения адаптивности у военнослужащих, вновь призванных на военную службу	
	Conclusions and recommendations of empirical analysis of the determination of adaptability in recruiters for military service	
30	<i>Shonazarov Asror Maxmaisoyevich</i>	164
	Umumta'lim tizimi rahbarlarining kasbiy-axloqiy kompetentligi	
	Профессионально-этическая компетентность руководителей системы общего образования	
	Professional and ethical competence of the leaders of the general education system	
31	<i>Shoymardonova Muxsina Raxmatovna</i>	169
	O'qituvchilarda innovatsion faoliyatga ijobiy munosabatni rivojlantirish va idrok etishning psixologik muammolari	
	Психологические проблемы развития и восприятия позитивного отношения к инновационной деятельности у педагогов	
	Psychological problems of formation and perception of positive attitude to innovation activity in teachers	
32	<i>Turaxonov Abdulkarim Eshkuziyevich</i>	174
	Shaxs o'z-o'zini anglashining ijtimoiy-psixologik determinantlari	
	Социально-психологические детерминанты самосознания личности	
	Social-psychological determinants of personal self-awareness	
33	<i>Turg'unov Baxromjon Raximjonovich</i>	180
	Talabalarda intellektual salohiyat namoyon bo'lishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari va rivojlantirish imkoniyatlari	
	Социально-психологические характеристики и возможности развития	

	интеллектуальной компетентности студентов	
	Socio-psychological characteristics and opportunities for the development of students' intellectual competence	
34	<i>Yuldasheva Nafisaxon Kabilovna</i>	185
	O‘quvchilarni kasb-hunarga yo‘naltirish ijtimoiy-psixologik muammo sifatida	
	Профориентация студентов как социально-психологическая проблема	
	Directing students to professions as a social-psychological problem	
35	<i>Yunusxodjaev Zoir Shokirovich</i>	190
	Oiladagi rollar taqsimoti	
	Распределение ролей в семье	
	Division of roles in the family	
36	<i>Абдуллоев Комилжон Файзуллоевич</i>	194
	Тадбиркорлик психологиясининг хусусиятлари ва унинг тадбиркорлик фаолиятидаги аҳамияти	
	Характеристика предпринимательской психологии и её значение в предпринимательской деятельности	
	Characteristics of entrepreneurial psychology and its significance in business activity	
37	<i>Абдусаматов Хасанбой Усмонжон ўгли</i>	199
	Ажрим ёқасидаги оилалар билан ишлашнинг ижтимоий-психологик усуллари	
	Социально-психологические методы работы с семьями, находящимися на грани развода	
	Social-psychological methods of working with families on the verge of divorce	
38	<i>Аминова Гулноза Насриддиновна</i>	208
	Мактабгача таълим ташкилоти тарбиячиларида коммуникатив компетентлик омиллари шаклланишининг методологияси	
	Методология формирования факторов коммуникативной компетентности педагогов дошкольной образовательной организации	
	Methodology for the formation of factors of communicative competence of teachers of preschool educational organizations	
39	<i>Исмайлова Раъно Нураевна</i>	213
	Оилавий зўравонлик ва гендер тенглик	
	Домашнее насилие и гендерное равенство	
	Domestic violence and gender equality	
40	<i>Мурадуллаева Дилбар Мухамадиевна</i>	219
	Талабалар ижтимоий интеллекти ва иқтисодий тафаккур хусусиятларининг назарий таҳлили	
	Теоретический анализ социального интеллекта студентов и особенностей экономического мышления	
	Theoretical analysis of students' social intelligence and characteristics of economic thinking	
41	<i>Нормуминова Дилафрўз Эркиновна</i>	223
	Шахс хавотирланиш хусусиятлари психокоррекциясида когнитив психотерапия имкониятлари	
	Возможности когнитивной психотерапии в психокоррекции особенностей тревожности личности	
	Possibilities of cognitive psychotherapy in psychocorrection of anxiety features of personality	

42	<i>Fayziyeva Umida Asadovna</i>	228
	Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy sifatlarni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	
	Социально-психологические особенности развития профессиональных качеств у будущих учителей Socio-psychological peculiarities of development of professional qualities in future teachers	
43	<i>Rasulova Zilola Durdimurotovna</i>	233
	Talabalar kreativ kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik, psixologik imkoniyatlari	
	Педагогические и психологические возможности развития творческой компетентности студентов Pedagogical and psychological opportunities of developing creative competence of students	
44	<i>Жуманиязова Илмира Камилжановна</i>	239
	Инсульт ўтказган беморларда ўз-ўзини ҳис қилиш, фаолият, кайфиятнинг психологик диагностикаси (ЎФК (САН) сўровномаси асосида)	
	Психологическая диагностика самосознания, активности, настроения у больных, перенёсших инсульт (опросника САН (самочувствие, активность, настроение) Psychological diagnosis of self-awareness, activity, mood in stroke patients (on the basis of SAM questionnaire)	
45	<i>Abdug'aniyeva Diyora Abdurashid qizi</i>	243
	Shaxs xususiyatlari va koping-strategiya aloqadorligi	
	Взаимосвязь характеристик личности и копинг-стратегии The relationship between personality characteristics and coping strategies	
46	<i>Ablakulov Sherali Davronovich</i>	250
	O'quv jarayonida intuitsiya va improvizatsiyadan foydalanishning nazariy va amaliy asoslari	
	Теоретические и практические основы использования интуиции и импровизации в образовательном процессе Theoretical and practical basis of using intuition and improvisation in the educational process	
47	<i>Alimardonov Zohid Shukurillaevich</i>	254
	Kursantlarda kommunikativ kompetentlikning tarkibiy qismlari o'rtasidagi aloqadorlikni empirik tadqiqotlarda o'rganilishi	
	Изучение взаимосвязи между компонентными частями коммуникативной компетентности студентов в эмпирических исследованиях Study of the relationship between component parts of communicative competence in students in empirical research	
48	<i>Berdiyeva Gulmira Jurayevna</i>	258
	Ta'lim muassasalarida o'qituvchi va talaba o'rtasida ziddiyatlarni bartaraf etishning psixologik xususiyatlari	
	Психологические особенности разрешения конфликтов между преподавателем и студентом в образовательных учреждениях Psychological characteristics of conflict resolution between teacher and student in educational institutions	
49	<i>Hakimov Firuz Norboy o'g'li</i>	264
	Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish usullari	
	Методы использования цифровых технологий в управлении средним	

	общеобразовательным учреждением Methods of using digital technologies in the management of secondary general education institutions	
	Ibadullayeva Shaxnoza Ixamovna	267
50	Dekorativ manzara chizish orqali o'quvchilar ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning psixologik va pedagogik asoslari	
	Психолого-педагогические основы развития творческих навыков учеников посредством изображения декоративного пейзажа	
	Psychological and pedagogical basis of development of creative skills of primary school children through decorative landscape drawing	
	Alimardonov Zohid Shukurillayevich	274
51	Bo'lajak ofitserlarida kommunikativ kompetentlikni shakllanishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	
	Социально-психологические детерминанты формирования коммуникативной компетентности будущих офицеров	
	Social-psychological determinants of formation of communicative competence in future officers	
	Jumaniyozova Nasiba Ramatillayevna	278
52	Farzandiga autizm tashxisi qo'yilgan oila muammolarining o'rganilishi	
	Изучение проблем семьи с ребёнком, имеющим диагноз аутизм	
	Study of the problems of a family with a child diagnosed with autism	
	Jumaeva Guljaxon O'ralovna	283
53	Keksa yoshdagi kishilarda qadriyatlarining namoyon bo'lishi	
	Проявление ценностей у пожилых людей	
	Manifestation of values in older people	
	Maxkamova Dilfuza Baxtiyarovna	289
54	Xotin-qizlarni davlat xizmatlariga ijtimoiy moslashuvini shakllantiruvchi psixologik prediktorlar	
	Психологические предикторы, формирующие социальную адаптацию женщин к государственной службе	
	Psychological predictors that form the social adaptation of women to public services	
	Nazarova Manzura Mustafu qizi	298
55	O'zbekistonda xorijlik talabalarining madaniyatlararo moslashuv uslublarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	
	Социально-психологические особенности межкультурных стилей адаптации иностранных студентов в Узбекистане	
	Socio-psychological characteristics of intercultural adaptation methods of foreign students in Uzbekistan	
	Odiljonova Aziza Abduxakimovna	303
56	Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda kreativlik xususiyatlarini shakllantiruvchi psixologik trening dasturi	
	Программа психологической подготовки для формирования творческих характеристик у учащихся младшего школьного возраста	
	Psychological training program for forming creativity characteristics in primary school students	
	Olimov Laziz Yarashovich	309
57	Sud-psixolog eksperti kompetentligini takomillashtirishning psixologik xususiyatlari	
	Психологические особенности повышения компетентности судебного	

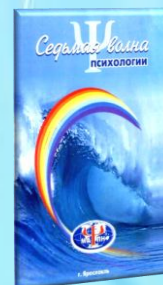
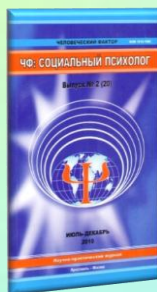
	психолога-эксперта Psychological characteristics of improving the competence of a forensic psychologist expert	
	Ortiqov Akmal Qobulovich	317
58	Bo'lajak ofitserlarda kasbiy-irodaviy sifatlar shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillarning empirik tahlili	
	Эмпирический анализ социально-психологических факторов, влияющих на формирование профессионально-волевых качеств будущих офицеров	
	Empirical analysis of socio-psychological factors affecting the formation of professional and volunteer qualities of future officers	
	Parmonov Bobir Erkinovich	321
59	Oilada maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy tushunchalar shakllanishining psixologik jihatlari	
	Психологические аспекты формирования нравственных понятий у детей дошкольного возраста в семье	
	Psychological aspects of the formation of moral concepts in preschool children in the family	
	Qodirov Obid Safarovich	328
60	O'smirlarda jinoyat motivlari shakllanganlik holati va xarakterli xususiyatlari tavsifi	
	Описание и характеристика формирования преступных мотивов у подростков	
	Description of the formation of criminal motives and characteristics in adolescents	
	Vahobova O'giloy Tolibjonovna	333
61	Axborot muhitining yoshlar ijtimoiy normalari o'zgarishiga ta'sirining psixologik jihatlari	
	Психологические аспекты влияния информационной среды на изменение социальных норм молодежи	
	Psychological aspects of the influence of the information environment on the change of youth social norms	
	Quvataliyev Mirzamaxmud Xabibulloyevich	339
62	Talabalarning universitet ta'lim sharoitlariga moslashuvining ijtimoiy-psixologik jihatlari	
	Социально-психологические аспекты адаптации студентов к условиям обучения в вузе	
	Socio-psychological aspects of students' adaptation to university educational conditions	
	Raxmatov Faxriddin Umarovich	344
63	Voyaga yetmaganlar motivasion yo'nalganligining shaxs-sifat va xususiyatlariga bog'liqligini empirik tadqiq etish	
	Эмпирическое исследование зависимости мотивационной направленности несовершеннолетних от личностных качеств и особенностей	
	Empirical study of the dependence of the motivational orientation of juveniles on personality traits and characteristics	
	Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi	349
64	Boshqaruv qarorlarini qabul qilishning individual-psixologik xususiyatlari	
	Индивидуально-психологические особенности принятия управленческих решений	
	Individual-psychological characteristics of management decision-making	
	Баратов Хумоюн Шарифович	354
65	Жисмоний тарбия ўқитувчисида социал интеллект омиллари намоён	

	этилишининг ўзига хос хусусиятлари	
	Отличительные особенности проявления факторов социального интеллекта у учителя физической культуры	
	Distinctive features of the manifestation of social intelligence factors in a physical education teacher	
	<i>Jalolov Tursunbek Sadriddinovich</i>	359
66	Psixologik ma'lumotlarda matematik usullardan foydalanish (SPSS dasturidan foydalanish)	
	Использование математических методов в психологической информации (с применением программного обеспечения SPSS)	
	Use of mathematical methods in psychological information (using SPSS software)	
	<i>Нарметова Юлдуз Каримовна</i>	364
67	Психосоматик касалликлари билан оғриган беморларда алекситимиянинг намён бўлиши	
	Проявление алекситимии у больных психосоматическими заболеваниями	
	Manifestation of alexithymia in patients with psychosomatic diseases	

Bizning yangilangan saytimizga tashrif buyuring
BUXDU.UZ

Saytimizda maqolalarni o'qishingiz va ularni elektron nusxasini yuklab olishingiz mumkin

PSIXOLOGIYA ilmiy jurnal 4-son (56) Buxoro – 2023. 369 b. PSIXOLOGIYA научный журнал. Выпуск 4. (56) Бухара – 2023. – 369 с.	Jurnal O`zbekiston psixologlarining BuxDU muassisligidagi nashri hisoblanadi. Jurnalning nashr sifati uchun bosmaxona javobgar. OBUNA INDEKSI 3062	Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Bosishga ruxsat etildi Qog`oz bichimi 60x84, 1/8 Tezkor bosma usulda bosildi.          Shatrlı bosma tabo`i - 28 Buyurtma №123. Adadi – 50 Bahosi kelishilgan narxda. “BUKHARAHAMD PRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Buxoro sh. Q. Murtazoyev ko`chasi 344-uy.

*Jurnal O‘zbekiston Respublikasi
Vazirlar Mahkamasi huzuridagi OAK
Rayosatining 2013-yil 26-dekabrdagi
201/3-sonli qarori bilan psixologiya
fanlari bo‘yicha dissertatsiya ishlari
ilmiy natijalari yuzasidan ilmiy
maqolalar chop etilishi lozim bo‘lgan
ilmiy jurnallar ro‘yxatiga kiritilgan.*

ISSN 2181-5291

